

A. Szafran

Zagadnienie obrony w stadium postępowania przygotowawczego w Czechosłowacji

Palestra 8/12(84), 70-71

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ratorowi przysługuje prawo przekazania decyzji biura do biura wyższej instancji w celu ponownego rozpoznania sprawy.

W terminie trzech dni od daty przyznania danej osobie zwolnienia od kosztów biuro przesyła swą decyzję za pośrednictwem prokuratora do właściwego sądu.

Udzielone zwolnienie od kosztów może być cofnięte wtedy, gdy sytuacja materialna strony korzystającej ze zwolnienia ulegnie poprawie, oraz wtedy, gdy zostanie ujawnione, że strona złożyła oświadczenie niezgodne z rzeczywistością. O cofnięciu zwolnienia biuro zawiadamia wszystkie zainteresowane sądy i urzędy. Cofnięcie zwolnienia pociąga za sobą obowiązek niezwłocznego uiszczenia opłat sądowych, od których strona była zwolniona.

S.J.

2

Zagadnienia obrony w stadium postępowania przygotowawczego w Czechosłowacji

Powyższe zagadnienia na tle ustawodawstwa obowiązującego *de lege lata* omawia V. Mandák na łamach lipcowo-sierpniowego numeru pisma adwokatury czechosłowackiej „Zprávy advokacie” z roku 1964.

Od roku 1956 następuje w Czechosłowacji stopniowe rozszerzanie aktywnej roli obrońcy w postępowaniu przygotowawczym zgodnie z tendencją, żeby śledztwo dostarczało możliwie najpełniejszego i obiektywnego materiału do rozpoznania sprawy przez sąd. Pod rządami obowiązującego kodeksu postępowania karnego z r. 1961 obrońca, jeśli uważa za potrzebne uzupełnienie śledztwa, obowiązany jest zgłosić odpowiednie wnioski już przy zaznajomieniu się z materiałami śledztwa oraz ma prawo brać udział w uzupełniających czynnościach śledczych, podjętych na skutek tych wniosków.

W przygotowaniu jest projekt, który zapowiada dalsze zmiany organizacyjne i proceduralne, zmierzające do pogłębienia gwarancji obiektywności postępowania przygotowawczego oraz do rozszerzenia uprawnień podejrzanych i ich obrońców. Przewiduje się nowelizację kodeksu postępowania karnego polegającą m.in. na przyznaniu obrońcy prawa uczestniczenia we wszystkich w zasadzie czynnościach postępowania przygotowawczego, poczynając od przedstawienia zarzutów (obecnie kodeks postępowania karnego przyznaje to prawo tylko obrońcom osób nieletnich oraz osób umyślowo lub fizycznie upośledzonych), jak również na wprowadzeniu — wzorem innych krajów — dochodzenia zamiast śledztwa w sprawach mniejszej wagi.

Jeszcze przed zamierzoną nowelizacją kodeksu postępowania karnego rozszerzono tytułem próby udział obrońców w postępowaniu przygotowawczym w województwie wschodnioczeskim i w niektórych powiatach innych województw, a z dniem 1 lipca 1964 r. eksperyment ten rozciągnięto na cały kraj. Sposób korzystania przez obrońców z tych rozszerzonych uprawnień uregulowany został tymczasowo przez wytyczne Centrali Adwokatury Czechosłowackiej, które mają obowiązywać do dnia wejścia w życie noweli do kodeksu postępowania karnego.

Wymienione wytyczne przewidują w szczególności następujące formy działalności obrońcy w stadium postępowania przygotowawczego: aktywny udział w czynnościach śledczych, przeglądanie akt, udział w zaznajomieniu z materiałami śledztwa, wnioski o uzupełnienie śledztwa, o umorzenie postępowania, o zmianę kwalifikacji, o przekazanie sprawy do rozpoznania przez inny organ itp.

Rozszerzenie roli i form udziału obrońcy w postępowaniu przygotowawczym **nasuwa** cały szereg nowych problemów. Jednym z takich problemów jest zagadnienie praktycznego dopuszczania obrońców do udziału w czynnościach śledczych. W dotychczasowych doświadczeniach notowane są wypadki niezawiadomiania obrońców o terminach poszczególnych czynności bez uzasadnionych przyczyn. Do usuwania tego rodzaju uchybień ze strony organów śledczych oraz do ogólnego lepszego zrozumienia się pomiędzy adwokaturą a prokuraturą i organami śledczymi przyczyniają się skutecznie wspólne narady, prowadzone na szczeblu wojewódzkim i powiatowym.

Innym problemem jest zakres czynności, w których obrońca powinien bezpośrednio uczestniczyć. Udział jego we wszystkich czynnościach byłby z reguły praktycznie niemożliwy, gdyż nie podołałby on wówczas wszystkim ciążącym na nim obowiązkom. Zdaniem autora wybór czynności śledczych, w których obrońca ma brać udział, należy do niego samego; wybór ten zależy od doniosłości poszczególnych czynności w konkretnej sprawie.

Jednym z najtrudniejszych, a nie rozwiązanych dotychczas problemów jest problem tajemnicy zawodowej obrońcy w stosunku do klienta. W toku postępowania przygotowawczego obrońca bierze udział w szeregu czynności, w których sam podejrzany nie uczestniczy (np. przesłuchiwanie świadków). Chodzi o to, czy i w jakiej mierze obrońca ma prawo informować podejrzanego o tych czynnościach przed formalnym zaznajomieniem go z materiałami śledztwa. Tymczasowe wytyczne Centrali Adwokatury Czechosłowackiej zajmują w tej kwestii stanowisko, że obrońca jest obowiązany do zachowania tajemnicy wobec klienta i osób trzecich co do okoliczności, których znajomość mogłaby być nadużyta dla udaremnienia lub utrudnienia postępowania. Gdyby obrońca nie był tym obowiązkiem związany, to organy prowadzące śledztwo musiałyby jego udział w czynnościach śledczych znacznie ograniczać. Z drugiej jednak strony nie można nie dostrzec, że taki obowiązek w istotny sposób podważa podstawy zaufania klienta do obrońcy.

Ogólnie biorąc, dotychczasowe doświadczenia co do rozszerzonego udziału obrońców w postępowaniu przygotowawczym wypadły pozytywnie. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że liczba wniosków dowodowych zgłaszanych przez obrońców w toku śledztwa wzrosła więcej niż dwukrotnie. Dowodzi to zrozumienia przez obrońców ich nowej roli, świadczy też o tym, że rozszerzenie ich udziału w postępowaniu przygotowawczym nie zawiodło oczekiwań, albowiem przyczynia się ono nie tylko do lepszego wyjaśnienia spraw w toku postępowania przygotowawczego, ale także do przyspieszenia tego postępowania.

A. Szafran

3

Leningradzki Społeczny Naukowo-Badawczy Instytut Obrony Sądowej

W lutym 1964 roku z inicjatywy Leningradzkich Prezydiów Obwodowego i Miejskiego Kolegiów Adwokackich został powołany do życia Leningradzki Społeczny Naukowo-Badawczy Instytut Obrony Sądowej.

Instytut ma na celu doskonalenie zawodowej i społecznej działalności adwokatury oraz prowadzenie badań naukowych w tym zakresie.

Instytut dzieli się na cztery sekcje naukowe: obrony karnej, obrony cywilnej,